

امید و خوش بینی

پندهای مسجدی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

امید از جمله موضوعاتی است که همواره مورد توجه ادیان و مذاهب اخلاق محور، بوده است. امید به معنای داشتن انتظار مثبت برای رسیدن به هدف است و حداقل چهار مؤلفه اصلی دارد: اول «اهداف»، دوم «باور به اسباب و علل»، سوم «توکل به خداوند» و چهارم «تلاش» است. امید، پشتوانه‌ی محکمی برای حرکت انسان در جهت غلبه بر اضطراب و آسان کردن مشکلات زندگی است. امید به موفقیت، باعث می‌شود انسان به کار و کوشش پرداخته و با شوق و انگیزه‌ای بیشتر مشغول تلاش باشد و در حوزه‌های مختلف پیشرفت کند. در آموزه‌های دینی، امید به آینده به عنوان یکی از عوامل پیشرفت جوامع انسانی و نیز یکی از امتیازهای مکتب انبیای الهی بر شمرده شده است. قرآن کریم ناامیدی را ویژگی کافران دانسته و می‌فرماید: «لَا تَيَاسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْسُ مِنَ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ» (یوسف: ۸۷)؛ یعنی: «از رحمت خدا مأیوس مشوید، زیرا تنها کافران از رحمت خدا مأیوس می‌شوند».

لازمه‌ی امید، خوش بینی است. خوش بینی یا حسن ظن در برابر سوء ظن قرار دارد. قرآن کریم مؤمنان را از برخی گمان‌ها یا همان سوء ظن‌ها بر حذر داشته و فرموده: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنْ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ» (حجرات: ۱۲)؛ یعنی: «ای اهل ایمان، از بسیاری از گمان‌ها پرهیزید که پاره‌ای از گمان‌ها گناه هستند». اگر خوش بینی باعث اعتماد، امید و بهبود شرایط می‌شود در مقابل، سوء ظن موجب بی‌اعتمادی، ناامیدی و مسموم شدن شرایط می‌گردد.

قرآن کریم، با شیوه‌های مختلف درباره‌ی امید و امیدواری سخن گفته است. حضرت نوح در مدت ۹۵۰ سال پیامبری، فقط تعداد کمی به او ایمان آورده‌اند و در برابر اذیت و آزار قومش هرگز ناامید نشد (عنکوت: ۱۴). داستان حضرت یعقوب و اصرار به جستجوی یوسف، علیرغم اینکه برادران یوسف، تقریباً اطمینان به عدم وجود یوسف داشتند، بیانگر روح امید در یعقوب و ایمان به قدرت لایزال الهی است که یأس و ناامیدی را از او دور می‌سازد (یوسف: ۸۷). امید حضرت ابراهیم به یاری خدا، اراده‌ی او را در مواجهه با نمرود قوی‌تر نمود و با آغوشی باز به استقبال آتش نمرود رفت و آتش به گلستان تبدیل شد (انبیاء: ۶۹). ایوب سمبل صبر و شکیبایی نیز با امید به لطف و رحمت الهی پس از تحمل رنج و سختی، سلامتی و نعمت‌های از دست رفته را باز می‌یابد (ص: ۴۳). حضرت موسی با آن همه آزار و اذیتی که از فرعون و قوم خود دید، لحظه‌ای ناامید نشد (مائده: ۲۱-۲۵). و بالاتر از همه پیامبر اسلام (ص) که بیشترین سختی را در طول تاریخ رسالت خود متحمل شد هرگز ناامید نگشت و دست از تلاش بر نداشت تا اینکه سرانجام پیروز شد (یونس: ۱۵ و ۲۰).

خداوند متعال در قرآن کریم، انسان گناهکاری که بر اثر کثرت گناهان قصد ادامه‌ی گناه دارد را چنین خطاب قرار می‌دهد: «يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا» (زمر: ۵۳)؛ «از رحمت خدا مأیوس نباشید، چرا که خدا همه‌ی گناهان را مورد آمرزش قرار می‌دهد».

گستره‌ی امیدبخشی قرآن، محدود به زندگی دنیا نیست؛ بلکه آخرت را نیز شامل می‌شود و آیات بشارت به نعمت‌های بهشتی، نمونه‌ای از آن است.